

Seat No. : _____

LA-101

April-2014

B.Ed. Sem.-II

A-504 : Education in Emerging Indian Society

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 70

સૂચના : (1) તમામ પ્રશ્નો ફરજિયાત છે.

Instructions : All questions are compulsory.

(2) વિકલ્પો આંતરિક છે.

Choices are internal.

1. (A) નીચેના પ્રશ્નોમાંથી ગમે તે એક પ્રશ્નનો ઉત્તર આશરે 750 શબ્દોમાં આપો : **10**

Answer any **one** question in about **750** words :

(1) વ્યવહારવાદની દૃષ્ટિએ નીચેના મુદ્દાઓની ચર્ચા કરો :

Discuss the following points in the context of Pragmatism :

(i) શૈક્ષણિક પદ્ધતિઓ

Methods of Teaching

(ii) શિક્ષક-વિદ્યાર્થી સંબંધો

Student-teacher relations

(iii) શાળાની ભૂમિકા

Role of the school

(2) શ્રી વિવેકાનંદજીના શૈક્ષણિક વિચારોને નીચેના મુદ્દા સંદર્ભે ચર્ચો :

Discuss the educational thoughts of Swami Vivekanandji in the context of

(i) શિક્ષણના ઉદ્દેશ્યો

Objectives of Education

(ii) શિક્ષકની ભૂમિકા

Role of a teacher

(B) નીચેના પ્રશ્નોમાંથી ગમે તે એક પ્રશ્નનો ઉત્તર આશરે 125 શબ્દોમાં આપો : **4**

Answer any **one** question in about **125** words :

(1) જહોન ડ્યૂઈના મંતવ્ય અનુસાર આદર્શ શાળાની સંકલ્પના સ્પષ્ટ કરો.

What is the concept of Ideal School according to John Dewey ?

(2) સ્ત્રીશિક્ષણ અંગે સ્વામી વિવેકાનંદજીનાં વિચારો જણાવો.

Discuss the thoughts of Vivekanandji about Female Education.

(3) ગિજુભાઈ બધેકાની શિક્ષણ પદ્ધતિઓ જણાવો.

Write a short note : Gijubhai Badheka's teaching methods.

2. (A) નીચેના પ્રશ્નોમાંથી ગમે તે બે પ્રશ્નનો ઉત્તર આશરે **100** શબ્દોમાં આપો : **6**
 Answer any **two** questions in about **100** words :
- (1) સાંસ્કૃતિક વારસાના વિવિધ ઘટકો જણાવો.
Write a short note on the components of cultural heritage.
  - (2) ટૂંકનોંધ લખો : મૂલ્ય શિક્ષણની આવશ્યકતા
Write a short note : The importance of value education.
  - (3) સાંસ્કૃતિક એકતા સાધવામાં સંસ્કૃત ભાષાનું પ્રદાન જણાવો.
What is the contribution of Sanskrit language for the achievement of cultural integrity ?
- (B) નીચે આપેલ પ્રશ્નોમાંથી ગમે તે એક પ્રશ્નનો ઉત્તર આશરે **500** શબ્દોમાં આપો : **8**
 Answer any **one** question in about **500** words :
- (1) “સંસ્કૃતિ એ સામાજિક આંતરક્રિયા અને અનુભવોમાંથી જન્મે છે.” આ વિધાનનાં સંદર્ભમાં નીચેના મુદ્દાઓની સ્પષ્ટતા કરો :
    - (i) સંસ્કૃતિની સંકલ્પના
    - (ii) ભારતીય સંસ્કૃતિના લક્ષણો
 “Culture evolves from social interaction and experiences.” Discuss following points with reference to given statement :
    - (i) Concept of culture
    - (ii) Characteristics of Indian culture
  - (2) ‘મૂલ્ય મૂલ્યવાન છે.’ આ વિધાનની સમજૂતી આપતી દલીલો રજૂ કરો.
‘Values are valuable.’ – Write some arguments of your own to clarify the statement.
3. (A) નીચે આપેલ પ્રશ્નોમાંથી ગમે તે એક પ્રશ્નનો ઉત્તર આશરે **750** શબ્દોમાં આપો : **10**
 Answer any **one** question in about **750** words :
- (1) આંતરરાષ્ટ્રીય સમજ એટલે શું ? તેનું મહત્ત્વ સ્પષ્ટ કરી તેને શિક્ષણનો હેતુ બનાવવા માટેના કારણો જણાવો.
What is International Understanding ? Write a note about the importance of it and give reasons for making International Understanding as an objective of Education.
  - (2) માનવ સંસાધન વિકાસની સંકલ્પના સ્પષ્ટ કરી તેનું સ્વરૂપ જણાવો.
Write a note about the concept and nature of human resource development.
- (B) નીચેના પ્રશ્નોમાંથી ગમે તે એક પ્રશ્નનો ઉત્તર આશરે **125** શબ્દોમાં આપો : **4**
 Answer any **one** question in about **125** words :
- (1) આંતરરાષ્ટ્રીય સમજ કેળવવામાં શિક્ષક તરીકે તમે કેવી રીતે ફાળો આપી શકો. નોંધ તૈયાર કરો.
Write a short note about your contribution in the development of International Understanding as a teacher.
  - (2) કેળવણી દ્વારા માનવીની કાર્યક્ષમતા કેવી રીતે વધે છે ?
How does efficiency of a man increased by education ?
  - (3) શિક્ષકને સામાજિક ક્રાંતિનો દૂત શા માટે કહી શકાય ?
Why teacher can be called torch-bearer of the social revolution ?

4. (A) નીચે આપેલ પ્રશ્નોમાંથી ગમે તે બે પ્રશ્નોનાં ઉત્તર આશરે 100 શબ્દોમાં આપો : 6
 Answer any **two** from the following questions in about **100** words :
 (1) રાષ્ટ્રીય એકતા માટે કેળવણીની ભૂમિકા ચર્ચો.
 Discuss the role of Education for National Integrity.
 (2) ભાવાત્મક એકતાનો અર્થ જણાવી ભાવાત્મક એકતાનું મહત્ત્વ જણાવો.
 What is the meaning of Emotional Integrity ? What is the importance of it ?
 (3) લોકશાહી જીવન માટેની કેળવણી એટલે શું ? સંકલ્પના સ્પષ્ટ કરો.
 What is education for democratic life ? Clarify concept.
- (B) નીચેના પ્રશ્નોમાંથી ગમે તે એક પ્રશ્નનો ઉત્તર 500 શબ્દોમાં આપો : 8
 Answer any **one** question in about **500** words :
 (1) લોકશાહી જીવન માટેની કેળવણી માટેનો અભ્યાસક્રમ, સહ-અભ્યાસિક પ્રવૃત્તિઓ અને શૈક્ષણિક પદ્ધતિઓ વિશે સવિસ્તાર નોંધ તૈયાર કરો.
 Write in detail about curriculum, co-curricular activities and teaching methods of education for democratic life.
 (2) બિન સાંપ્રદાયિકતા અવરોધક પરિબલોની સ્પષ્ટતા કરી સાંપ્રત પરિસ્થિતિમાં ભારતમાં બિન સાંપ્રદાયિકતાના શિક્ષણનું મહત્ત્વ સમજાવો.
 Write a note about the importance of secularism in present situation. Clarify the important factors of secularism.
5. યોગ્ય વિકલ્પ પસંદ કરો. 14
 Do as directed :
 (1) વ્યવહારવાદ શાના પર વધારે ભાર મૂકે છે ?
 (a) ઉપયોગિતા (b) બિન-ઉપયોગિતા
 (c) શાશ્વતતા (d) પ્રકૃતિ
 What is emphasized more by Pragmatism ?
 (a) Utility (b) Non-utility
 (c) Immortality (d) Nature
- (2) જહોન ડ્યૂઈની શિક્ષણ જગતને ઉત્તમ ભેટ કઈ છે ?
 (a) પ્રોજેક્ટ પદ્ધતિ (b) વ્યાખ્યાન પદ્ધતિ
 (c) સેમીનાર પદ્ધતિ (d) સિમ્પોઝિયમ પદ્ધતિ
 Which is John Dewey's best gift to education ?
 (a) Project Method (b) Lecture Method
 (c) Seminar Method (d) Symposium Method
- (3) ગિજુભાઈ પર કયા શિક્ષણકારની ગાઢ અસર થઈ હતી ?
 (a) હર્બર્ટ સ્પેન્સર (b) રૂસો
 (c) મારિયા મોન્ટેસરી (d) તારાબેન મોડક
 Which educationalist's thought had great impact on Gijubhai ?
 (a) Herbert Spencer (b) Rousseau
 (c) Maria Montessori (d) Taraben Modak
- (4) વિવેકાનંદજીના મતે શિક્ષણનું અંતિમ લક્ષ્ય _____ વિકાસનું છે.
 (a) વિજ્ઞાન (b) માનવ (c) ઔદ્યોગિક (d) સ્વ
 According to Vivekanandji, ultimate aim of education is _____ development.
 (a) Science (b) Human (c) Industrial (d) Self
- (5) મૂલ્ય એટલે _____.
 (a) ગુણવત્તા (b) મહત્ત્વ (c) કિંમત (d) સંકલ્પના
 Value means _____.
 (a) Quality (b) Importance (c) Price (d) Concept

- (6) NCERT દ્વારા કેટલા મૂલ્યોની સૂચિ અને તેનું વર્ગીકરણ આપવામાં આવ્યું છે ?
 (a) ત્રણ (b) ત્રેવીસ (c) આઠ (d) અઠાર
 How many values and its distribution is given by NCERT ?
 (a) Three (b) Twenty-three (c) Eight (d) Eighteen
- (7) 'શ્રીમદ ભગવદગીતા' એ કયા મહાકાવ્યનો ભાગ છે ?
 (a) મહાભારત (b) રામાયણ (c) ઉત્તર રામાયણ (d) વેદ
 'Shrimad Bhagvadgita' is a part of which poetry ?
 (a) Mahabharata (b) Ramayana
 (c) Uttar Ramayana (d) Veda
- (8) અશોક સ્તંભની રચના કયા યુગમાં થઈ હતી ?
 (a) મૌર્ય (b) ગુપ્ત (c) મુગલ (d) સલ્તનત
 Ashoka Pillar was made in which age ?
 (a) Maurya (b) Gupta (c) Mughal (d) Sultanate
- (9) આર્યોનો કયો ગ્રંથ સંગીતની ગંગોત્રી છે ?
 (a) સામવેદ (b) ઋગવેદ (c) અર્થવવેદ (d) યજુર્વેદ
 Which text of Arya is the source for Music ?
 (a) Samaveda (b) Rigveda (c) Atharvaveda (d) Yajurveda
- (10) સંસ્કૃતિ કઈ રીતે પરિવર્તન પામે છે ?
 (a) ધીમી (b) ત્વરીત (c) ઝડપથી (d) અચાનક
 How culture change ?
 (a) Slowly (b) Immediately (c) Speedily (d) Suddenly
- (11) વર્ણશ્રમ પ્રથા શાના પર આધારિત હતી ?
 (a) કર્મ (b) ધર્મ (c) મોક્ષ (d) જાતિ
 Varnashram system was based on what ?
 (a) Karma (b) Dharma (c) Moksha (d) Gender
- (12) આજે દુનિયામાં દેશો-દેશો વચ્ચે શાના નામે તીવ્ર હરિફાઈ વધી રહી છે ?
 (a) ધર્મ (b) જાતિ (c) વિકાસ (d) શિક્ષણ
 On what name severe competition is increasing between nation-nation in today's world ?
 (a) Religion (b) Gender (c) Development (d) Education
- (13) શિક્ષિત વ્યક્તિ પરિવર્તનનો સ્વીકાર શી રીતે કરે છે ?
 (a) વિલંબથી (b) ધીમે
 (c) તત્કાલ (d) થોડા સમય બાદ
 How an literate people accept the change ?
 (a) Delayed (b) Slowly
 (c) Readily (d) After some time
- (14) ભાવાત્મક એકતા માટે સમગ્ર દેશમાં કઈ ભાષાનું ચલણ હોવું જોઈએ ?
 (a) અંગ્રેજી (b) રાષ્ટ્રભાષા
 (c) મરાઠી (d) બંગાળી
 Which language should be in use in the whole country for emotional integrity ?
 (a) English (b) National language
 (c) Marathi (d) Bengali